

**ՀՆԴԿԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅՈՒՆ
(ՀՆԴԿԱՍՏԱՆ). ԱՇԽԱՐՀԱԳՐԱԿԱՆ ԴԻՐՔԸ,
ԲՆԱԿԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐԸ ԵՎ ՌԵՍՈՒՐՍՆԵՐԸ**

Տարածքը՝ 3,2 մլն կմ²
Բնակչությունը՝ 1 մլրդ 241 մլն մարդ (2011թ.)
Մայրաքաղաքը՝ Դելի
Պետական կարգը՝ դաշնային հանրապետություն

Տարածքի մեծությամբ Հնդկաստանը Հարավային Ասիայի խոշորագույն, իսկ ամբողջ աշխարհի՝ 7-րդ երկիրն է: Տարածքի ուրվագիծը հիշեցնում է հսկա եռանկյունի, որի առավելագույն ձգվածությունը հյուսիսից հարավ և արևելքից արևմուտք ուղղություններով շուրջ 3 հազար կմ է: Չնայած երկրի ցամաքային սահմանագիծն ավելի քան 2 անգամ երկար է, քան ծովայինը, երկրի տնտեսական կյանքում առավել մեծ է ծովափի դերը: Հնդստան թերակղզին խորացած է Հնդկական օվկիանոսի մեջ՝ Արաբական ծովի ու Բենգալյան ծոցի միջև, ինչի հետևանքով էլ՝ երկրի ափերով են անցնում Հնդկական օվկիանոսի բանուկ ուղիները: Հնդկաստանի տարածքով են ձգվում նաև օդային հաղորդակցության միջազգային բազում ուղիներ:

Հնդկաստանի տարածքային մաս են Հնդկական օվկիանոսի մի շարք կղզիները: Դեռևս միջազգային մակարդակով հատակեցված (ճանաչված) չէ երկրի հյուսիսային տարածքի՝ Զամու և Քաշմիր նահանգների կարգավիճակը: Այդ տարածքի մի մասն զբաղեցված է Պակիստանի ու Չինաստանի կողմից, որոնք այս տարածքը համարում են իրենց պետությունների մասը:

Հնդկաստանն հնագույն և ինքնատիպ քաղաքակրթություն ունեցող երկիր է, որի հետ առևտրական կապ հաստատելու ձգտմամբ էլ եվրոպացիները ձեռնարկեցին ծովային ուղիների որոնումը և կատարեցին աշխարհագրական մեծ հայտնագործություններ:

Ավելի քան մեկ դար Հնդկաստանը Մեծ Բրիտանիայի խոշորագույն գաղութն էր: 1947 թվականին երկիրն անկախացավ Մեծ Բրիտանիայից, բայց կրոնական, ազգային, քաղաքական և այլ նկատառումներով բաժանվեց ժամանակակից Հնդկաստանի և Պակիստանի (վերջինս իր հերթին հետագայում բաժանվեց ժամանակակից Պակիստանի և Բանգլադեշի):

Հնդկաստանը դաշնային հանրապետություն է: Կազմված է 28 նահանգից և միութենական 7 տարածքից (այդ թվում՝ մայրաքաղաք Դելին և կղզիները):

Բնական պայմանները: Հնդկաստանը հյուսիսից սահմանափակված է Հիմալայան և Կարակորամ (Կարակորում) բարձր լեռնաշղթաներով: Հնդստան թերակղզու ներքին հատվածը զբաղեցնում է Դեկանի սարահարթը, իսկ դրանից հյուսիս՝ Ինդոս-Գանգեսյան դաշտավայրը:

Հայտնաբերված մի շարք հանքատեսակների պաշարներով Հնդկաստանն աշխարհի առաջատարներից է: Դրանցից են **քրոմիտը, տիտանը, պղինձը, երկաթի հանքաքարը, մանգանը, բոքսիտը:**

Երկրի հյուսիս-արևելքում կան **քարածխի** մեծ պաշարներ, որոնք տարածականորեն համընկնում են երկաթի ու մանգանի հանքավայրերին: Հազվադեպ է պատահում, որ սև մետաղաձուլության նախադրյալ ծառայող այդ երեք նյութի պաշարներն այսքան մոտ են իրար:

Բենգալյան ծոցի հյուսիսային մասում, Արաբական ծովի ափին և ծանծաղուտում կան **նավթի** ու **բնական գազի** զգալի պաշարներ:

Հնդկաստանի բնական մեծ հարստություն են բազմատեսակ **հողերը**, որոնք տարածված են ուղղաձիգ գոտիականությամբ՝ ծովի մակարդակից սկսած, մինչև լեռների բարձրադիր մասերը: Դրանցից առավել արժեքավոր են դաշտավայրերի կարմրահողերն ու Դեկանի սարահարթի սևահողերը: Երկրի ամբողջ հողային ֆոնդի մեջ վարելահողերի բաժինը մեծ է (54 %): Այս ցուցանիշն ավելի քան 4 անգամ գերազանցում է ՀՀ համապատասխան ցուցանիշը:

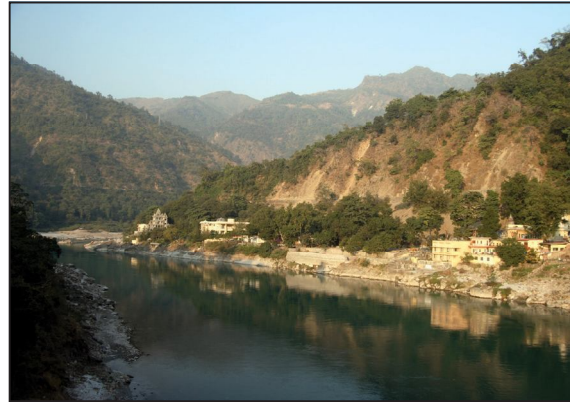
Կլիման: Հնդկաստանի տարածքի մեծ մասի կլիման մերձհասարակածային մուսսոնային է: Բացառություն են բարձր լեռները, որտեղ կլիման ցուրտ է այն աստիճանի, որ առաջացել են սառցադաշտեր: Դրանց ընդհանուր տարածքը մոտ 40 հազար կմ² է (ՀՀ-ի տարածքից 1,3 անգամ մեծ):

Ջերմաստիճանային տարբերություն գոյություն ունի ոչ միայն բարձրության (ուղղաձիգ) գոտիների, այլ նաև՝ Հնդկաստանի հյուսիսի և հարավի դաշտավայրերի միջև: Հյուսիսում միջին ջերմաստիճանը շուրջ 12°C ցածր է, քան հարավում:

Հնդկաստանի տարածքի գերակշիռ մասում տեղումների տարեկան քանակն անբավարար է չոռոզվող (անջրդի) հողագործության համար: Տեղումների տարեկան քանակը շատ մեծ է ափամերձ գոտիներում, Հիմալայան լեռների ու դրանցից քիչ հարավ գտնվող Շիվոնգ լեռնազանգվածի հարավահայաց լանջերին: Մուսսոնների ազդեցությամբ՝ այս տարածքներում տեղումների միջին տարեկան քանակը հասնում է 12000 մմ-ի: Շիվոնգի լեռնալանջին գտնվող Չերապունջի բնակավայրն աշխարհի ամենախոնավ վայրերից է: Այստեղ եղել են նույնիսկ 23000 մմ տեղումներ: Սակայն Հնդկաստանում հողագործության կազմակերպման հիմնախնդիրը ոչ միայն և ոչ այնքան տեղումների քանակն է, որքան դրանց սեզոնը՝ տարվա եղանակը: Խնդիրն այն է, որ տարեկան տեղումների 80 %-ը թափվում է ամառային խոնավ սեզոնում, ուստի հնդիկ գյուղացիները ցանքսը կատարում են այն հաշվարկով, որ բույսերի ոռոգման ժամանակը համընկնի մուսսոնային անձրևների եղանակին: Սակայն վերջիններս երբեմն ուշանում են, ինչի պատճառով լինում է երաշտ, իսկ դրա հետևանքով էլ՝ բերքի մասնակի կորուստ: Երբեմն էլ տեղի է ունենում հակառակ երևույթը. մուսսոնային անձրևները լինում են սովորականից ավելի երկարատև ու առատ, ինչի հետևանքով Բենգալիայում (Հնդկաստանի արևելքում և Բանգլադեշում) առաջանում են ջրհեղեղներ: Դրանք նույնպես առաջացնում են բերքի և

նույնիսկ մարդկային կորուստներ:

Հնդկաստանում հողերի ռոտզման համար օգտագործվում են նաև Գանգես, Բրահմապուտրա, Ինդոս և այլ գետերի ջրերը: Խոշոր գետերը հարթավայրային տարածքներում նավարկելի են, իսկ լեռնային տարածքներում օժտված են ջրաէներգետիկ մեծ պաշարներով: Այդ գետերի վրա արդեն կառուցված են մի շարք ջրային էլեկտրակայաններ: Հնդուական կրոն դավանող հնդիկների կյանքում հատկապես հոգևոր մեծ նշանակություն ունի Գանգես գետը: Յուրաքանչյուր հնդուականի երազանքն է՝ մաքրվել սուրբ Գանգեսի ջրով:

Գանգես գետը միջին հոսանքում

Հնդկաստանի **բուսական աշխարհը** հարուստ ու բազմազան է: Մարդու երկարատև տնտեսական գործունեության ընթացքում բնական բուսականությունը խիստ փոփոխվել է: Կրճատված բնական լանդշաֆտների, հատկապես՝ անտառների տարածքի հաշվին երկրում ընդարձակվել է վարելահողերի տարածքը: Սակայն վերջին տասնամյակներում Հնդկաստանում խտացվել է բնապահպանական օրենսդրությունը, ակտիվացել է բնության վերականգնմանը նպաստակառուցված գործունեությունը: Երկրում ստեղծվել է 50 արգելանոց և ազգային պարկ:

Հարուստ և ինքնատիպ է Հնդկաստանի **կենդանական աշխարհը**: Առավել տարածված են կապիկները, փիղը, վագրը, հովազը, հիմալայան արջը և այլ կենդանատեսակները: Հնդիկների կյանքում փղերի դերը երկակի է: Դրանք, մի կողմից մարդկանց օգնում են ամենաձանր աշխատանքներում, իսկ մյուս կողմից ներխուժում են ցանքատարածքներն ու ոչնչացնում գյուղատնտեսական մշակաբույսերը, հաճախ՝ նույնիսկ մարդկանց: Պատճառը փղերի բնական կենսատարածքի կրճատումն է:

Բնակչությունը: Հնդկաստանը մարդկության հնագույն օջախներից է: Ինդոս գետի ավազանում Ք. ա. III հազարամյակի կեսերին արդեն ձևավորված էր պետություն, ուր Ք. ա. II հազարամյակի երկրորդ կեսից թափանցեցին արիները (արիք), և ձևավորվեցին հնդարիական ժողովուրդները:

Բնակչության թվով Հնդկաստանն աշխարհի երկրորդ երկիրն է և զիջում է միայն Չինաստանին:

Բնակչության թվի տարեկան աճը (1,3 %), թեպետ նախկինի համեմատությամբ նվազել է, բայց դեռևս բարձր է աշխարհի բնակչության աճի միջին ցուցանիշից: Բնակչության թվի արագ աճը պայմանավորված է Հնդկաստանի բնակչության բարեկեցության և կրթության ցածր մակարդակով, քաղաքային բնակչության փոքր բաժնով ու բազմազավակության ազգային սովորույթով:

Կանխատեսվում է, որ 2050 թվականին երկրի բնակչության թիվը կհասնի 1,6 մլրդ մարդու, այսինքն՝ բնակչության թվով Հնդկաստանը կգերազանցի նույնիսկ Չինաստանին:

Հնդկաստանի բնակչությունն աշխարհում ամենաբազմազգն ու բազմալեզուն է: Մարդահամարների տվյալներով՝ երկրում պաշտոնապես գրանցված է շուրջ 300 էթնոս, այդ թվում՝ բազմաթիվ ցեղեր ու ցեղախմբեր, 114 լեզու և 216 բարբառ: Դաշնային կամ նահանգային մակարդակներով 18 հնդկական լեզուներ և անգլերենն ունեն պաշտոնական լեզվի կարգավիճակ:

Ներկայումս երկրի բնակչության 80 %-ը դավանում է հնդուականություն, 13 %-ը՝ մահմեդականություն, 2 %-ը՝ քրիստոնեություն, մոտ 1 %-ը՝ բուդդայականություն:

Դարեր շարունակ Հնդկաստանում բնակվել են հայեր, որոնց առավելագույն թիվը հասել է 25 հազարի: Նրանք բնակվել են երկրի խոշորագույն քաղաքներում և հիմնականում զբաղվել են առևտրով ու զինվորական ծառայությամբ: Հնդկահայ գաղթօջախը ժամանակին հայկական սփյուռքի առավել առաջավոր օջախներից մեկն էր: Մի շարք քաղաքներում հիմնադրվել են հայկական դպրոցներ, եկեղեցիներ, միություններ: Մասնավորապես, համահայկական նշանակություն ունեցող իրադարձություն էր Մադրաս (այժմ՝ Չենայ) քաղաքում հայկական առաջին պարբերականի՝

«Ազդարարի» հրատարակությունը (1794թ.): Սակայն XX դարում հայերը Հնդկաստանից արտագաղթեցին, և նրանց թիվն այժմ շատ փոքր է:

Հնդկաստանը խտաբնակ երկիր է: Բնակչության միջին խտությունը 388 մարդ/կմ² է: Բնակչության խտությունը միջինից անհամեմատ բարձր է ծովափնյա հարթավայրերում, ինչպես նաև Բնդոս, Գանգես և Բրահմապուտրա գետերի հովիտներում: Այդ տարածքներում գյուղերն արտասովոր խոշոր են և, երբեմն, ունենում են մինչև 30 հազար բնակիչ (դրանից ավելի շատ բնակիչ ունեցող բնակավայրը Հնդկաստանում համարվում է քաղաք):

Հնդկաստանը հիմնականում գյուղաբնակ երկիր է: Ներկայումս քաղաքներում է ապրում երկրի ամբողջ բնակչության ընդամենը 30 %-ը, բայց այդ բաժինն արագորեն մեծանում է: Հնդկաստանում այժմ կա 100 հազարից ավելի բնակիչ ունեցող 460 և 1 միլիոնից ավելի բնակիչ ունեցող 31 քաղաք: Խոշորագույն քաղաքներն են մայրաքաղաք **Դելին**, որը բնակիչների թվով (22 մլն) աշխարհի երկրորդ խոշորագույն քաղաքն է՝ Տոկիոյից հետո, երկրի գլխավոր նավահանգիստ **Մումբայը** (նախկինում՝ Բոմբեյ)՝ 20 մլն բնակչությամբ, **Կոլկաթան** (նախկինում՝ Կալկաթա)՝ 16 մլն բնակչությամբ, **Բանգալուրն** ու **Հայդարաբադը**՝ ավելի քան 5-ական մլն բնակչությամբ, **Ահմադաբադը**՝ մոտ 5 մլն բնակչությամբ:

Աղքատ գյուղեր Հնդկաստանում շատ են

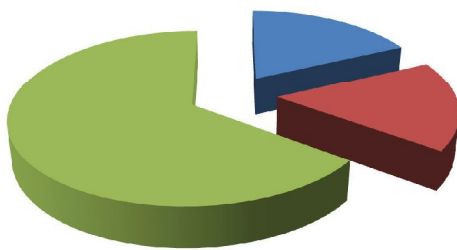
ՀՆԴԿԱՍՏԱՆ. ՏՆՏԵՍՈՒԹՅՈՒՆԸ

Հնդկաստանի տնտեսության զարգացման ուղին երկար ու բարդ է: Միջնադարում երկրում արտադրված թանկարժեք քարերը, ոսկե իրերը, ոսկեթել գործվածքները, մետաղե իրերն ու այլ ապրանքներն իրենց տեսքով ու որակով զարմացնում ու հրապուրում էին եվրոպացիներին: Գաղութատիրության ժամանակահատվածում Հնդկաստանից Մեծ Բրիտանիա էին արտահանում բամբակ, ջուտ (կոպիտ թել), ծխախոտ և գյուղատնտեսական այլ արտադրանք, ինչպես նաև՝ բազմազան հանքանյութեր, իսկ Մեծ Բրիտանիայից ներկրում էին գործարանների սարքավորումներ, մեքենաներ, գործիքներ, տրանսպորտային միջոցներ: Միաժամանակ՝ որոշ հումքատեսակների մի մասը մշակվում էր տեղում, ինչի շնորհիվ՝ երկրում համեմատաբար զարգացավ բամբակե գործվածքի, ջուտի, թելի, շաքարի, ծխախոտի արդյունաբերությունը:

1970 թվականին սկսվեց երկրի արդյունաբերության զարգացման նոր փուլը, որի ընթացքում շատ արտադրատեսակների գծով երկիրն ինքնաբավ դարձավ: Հնդկաստանում 1991 թվականից հետո իրականացվում է արդյունաբերական հեղաշրջում՝ ինքնաբավ երկիրը մշակող արդյունաբերության արտադրանք արտահանող երկիր դարձնելու պետական ծրագիրը: Հնդկաստանն այսօր դարձել է աշխարհի առավել հզոր ու արագ զարգացող երկրներից մեկը: Համախառն ներքին արդյունքի բացարձակ ծավալով դա աշխարհի խոշորագույն երկրներից մեկն է:

1980 թվականից սկսած Հնդկաստանը դասվում է նոր արդյունաբերական երկրների շարքը: Չնայած տնտեսական զգալի առաջընթացին՝ տնտեսական զարգացման մակարդակը դեռևս ցածր է: Մեկ շնչին հասնող ՀՆԱ-ով Հնդկաստանն աշխարհի 167-րդ երկիրն է:

Հնդկաստանի տնտեսության մյուսառիթմային կառուցվածքը

■ Արդյունաբերություն	18,0%
■ Գյուղատնտեսություն	17,0%
■ Ծառայություններ	65,0%

Հնդկաստանի **հանքարդյունաբերության** տեսակարար կշիռը նվազել է, բայց երկիրն ածխի, ինչպես նաև մանգանի, երկաթի, ալյումինի, պղնձի, կապարի, ցինկի, ոսկու հանքաքարի խոշոր արդյունահանող է:

Երկրի **էներգետիկ արդյունաբերությունը** հենվում է ինչպես սեփական, այնպես էլ ներկրվող վառելիքի ու ջրաէներգետիկ ռեսուրսների վրա: Ածխի հանույթը բավարարում է երկրի ներքին պահանջարկը, և նույնիսկ փոքր քանակությամբ ածուխ արտահանվում է

երկրից, իսկ նավթի հանույթը բավարարում է երկրի պահանջարկի մի մասը (1/3-ը):

Էլեկտրաէներգիայի արտադրությամբ Հնդկաստանն աշխարհի 5-րդ երկիրն է: Էլեկտրաէներգիայի մեծագույն մասն արտադրում են ԶԷԿ-երը, իսկ փոքր մասը՝ ԶրԷԿ-ները:

Սև մետաղաձուլությունը Հնդկաստանի հին, միաժամանակ արագ աճող ճյուղերից է: Պողպատի ձուլման ծավալով Հնդկաստանն աշխարհի 4-րդ պետությունն է: Սև մետաղաձուլական գործարանները տեղաբաշխված են երկրի արևելքում՝ աժիսի, երկաթի և մանգանի հանքաքարի արդյունահանման շրջանում: Սև մետաղաձուլության խոշորագույն կենտրոններն են **Բիլլաի, Բոքարո** և **Ռոուրքելա** քաղաքները: Ձեռնարկությունների մեծամասնությունը պատկանում է երկրի խոշոր մենաստեր Թաթա ընտանիքին:

Բիլլաի մետաղաձուլական կոմբինատ

Հնդկաստանում զարգացած են **մեքենաշինության** զանազան ճյուղերը, ծանր՝ մետաղատար մեքենաշինությունից սկսած, մինչև էլեկտրոնային սարքերի, հեռուստացույցների և ռադիոընդունիչների, համակարգիչների, նավերի և ավտոմեքենաների, մոտոցիկլետների և այլ արտադրություններ: Խոշորագույն կենտրոններն են **Մումբայն** ու **Կոլկաթան**:

Հնդկաստանի բավական զարգացած ճյուղերից է **քիմիական արդյունաբերությունը**, որն արտադրում է նավթամթերք, պարարտանյութեր և քիմիական այլ ապրանքներ: Խոշորագույն կենտրոնն է **Բհոպալ** քաղաքը:

Զարգացած է նաև **թելթն արդյունաբերությունը**, առանձնապես՝ բամբակե գործվածքների արտադրությունը: Զուտի գործվածքի արտադրությունն անկում է ապրում՝ արհեստական թելերից պատրաստված ավելի էժան ապրանքների մրցակցությանը չդիմանալով:

Հնդկաստանի **սննդի արդյունաբերության** առաջատար ճյուղերից է շաքարի արտադրությունը, որի ծավալով մինչև վերջերս Հնդկաստանն աշխարհի առաջին երկիրն էր, իսկ այժմ զիջում է միայն Բրազիլիային:

Գյուղատնտեսության բաժինը ՀՆԱ-ի մեջ թեպետ նվազում է, բայց դեռևս զգալի է: Այս ճյուղում է զբաղված երկրի աշխատավորների 2/3-ը: Գյուղատնտեսական արտադրանքի ծավալով Հնդկաստանն աշխարհում զբաղեցնում է երրորդ տեղը:

Հողագործությունը: Գյուղատնտեսական հանդակները կազմում են երկրի ամբողջ հողային ֆոնդի մոտ կեսը, իսկ ոռոգվող հողերը՝ շուրջ մեկ քառորդը: Ոռոգվող հողերի տարածքի մեծությամբ Հնդկաստանն աշխարհում առաջին երկիրն է: Գյուղատնտեսության կառուցվածքում հողագործության բաժինը գերազանցում է անասնապահությանը: Հնդկաստանի ցանքատարա-

ծությունների 85 %-ը հատկացված է պարենային մշակաբույսերին: Գլխավոր հացահատիկային մշակաբույսը **բրինձն է**, որը մշակում են առավել տեղումնաշատ և ոռոգովի հողային տարածքներում՝ Գանգեսի և Բրահմապուտրայի հովիտներում ու ծովափնյա գոտում: **Յորենը** որպես պակաս խոնավապահանջ մշակաբույս, մշակում են չորային տարածքներում, հատկապես Գանգես գետի վերին հոսանքում: Այստեղ ցորենի բարձր բերքատու կարճացողուն տեսակների ներդրման և ոռոգման շնորհիվ ստացվում է այնքան համախառն բերք, որքան անհրաժեշտ է Հնդկաստանի մեծաթիվ բնակչության պահանջարկը բավարարելու համար:

Երկրում մշակում են նաև **տեխնիկական** մշակաբույսեր՝ **շաքարեղեգ, բամբակենի, ջուտ, յուղատու մշակաբույսեր, կաուչուկատու հեռա, ծխախոտ:** Հնդկաստանում առավել մեծ տարածում ունի **թեյի** մշակությունը, որի բերքով այս երկիրն առաջինն է աշխարհում: Թեյի մշակության հիմնական տարածքը երկրի հյուսիս-արևելքն է (Ասսամ նահանգը և Հիմալայների՝ մինչև 2000մ բարձրությամբ լանջերը, որտեղ աճում են թեյի լավագույն տեսակները): Զարգացած է նաև **գետնանուշի, հնդկանուշի, համեմունքների, պտուղների, հատկապես՝ մանգոյի և ադամաթզի** մշակությունը:

Գոմեշները հողագործության հիմնական քարշող ուժն են Հնդկաստանում

Անասնապահությունը: Հնդկաստանի անասնապահության առաջատար ճյուղը խոշոր եղջերավոր անասունների՝ **տավարների** ու **գոմեշների** բուծումն է: Գրանց գլխաքանակով Հնդկաստանն աշխարհի առաջին երկիրն է, իսկ միայն տավարների (կովերի) գլխաքանակով՝ երկրորդը (Բրազիլիայից հետո): Սակայն այդ կենդանիների կաթնատվությունը մի քանի անգամ փոքր է Եվրոպայի երկրների համեմատությամբ: Պատճառն այն է, որ Հնդկաստանում կովերն օգտագործվում են հողագործության մեջ՝

որպես քարշող ուժ: Բացի այդ, հնդուական հավատքի համաձայն՝ կովը չի կարելի մորթել և միսը ուտել (կով մորթողները Հնդկաստանում դասվում են ամենացածր՝ «անմաքուր» կաստային): Հնդկաստանում այժմ կա տարիքն առած մի քանի միլիոն կով, որոնք կյանքի վերջին տարիներն անցկացնում են թափառելով կամ պահվում են հատուկ արգելավայրերում:

Անասնապահության երկրորդ ճյուղն **այծերի** ու **ռչխարների** բուծումն է, որոնց գլխաքանակով Հնդկաստանն աշխարհի երրորդ երկիրն է:

Հնդկաստանում զարգացած են նաև **շերամապահությունը, ձկնորսությունը, արվակուլտուրան և անտառային տնտեսությունը:**

Տրանսպորտը: Հնդկաստանը զարգացող այն երկրներից է, որոնցում

համեմատաբար բարձր է տրանսպորտի զարգացման մակարդակը: **Երկաթուղային տրանսպորտը** երկրի տրանսպորտային առաջատար ճյուղն է: Երկաթուղիների երկարությամբ (63 հազ. կմ) Հնդկաստանը ներառվում է աշխարհի առաջատար հնգյակում: Երկաթուղիներով է իրականացվում ուղևորափոխադրումների հիմնական մասը:

Ավտոմոբիլային ճանապարհները կազմում են 2,5 մլն կմ, բայց դրանց միայն 60 %-ը պինդ ծածկույթ ունի: Չափազանց փոքր է 1000 բնակչին հասնող ավտոմեքենաների թիվը (6 ավտոմեքենա):

Հնդկաստանն ունի **ծովային մեծ նավատորմ**: Խոշորագույն նավահանգիստներն են **Կոլկաթան** և **Մումբայը**:

Վերջին տարիներին արագորեն զարգանում է **օդային տրանսպորտը**:

Արտաքին տնտեսական կապերը: Հնդկաստանն ակտիվ տնտեսական կապեր է հաստատել բազմազան երկրների, այդ թվում նաև՝ Հայաստանի հետ: Արտահանում են գլխավորապես իրենց ավանդական արտադրատեսակները՝ **թանկարժեք քարեր, ոսկերչական իրեր, հագուստ, գործվածք, մեքենաշինական բազմատեսակ արտադրանք, քիմիական ապրանքներ, գյուղատնտեսական մթերքներ** (թեյ, համեմունքներ և այլն): Արտահանության գծով գլխավոր գործընկերներն են **ԱՄՆ-ը, Մեծ Բրիտանիան, Չինաստանը, Գերմանիան և Ճապոնիան**:

Հնդկաստանը ներկրում է հիմնականում **նավթ, նավթամթերք, մեքենաներ, էլեկտրոնային սարքեր, պարարտանյութեր, թուջ և պողպատ**: Ներկրման գծով գլխավոր գործընկերները գրեթե նույնն են, ինչ արտահանման գծով. **ԱՄՆ, Մեծ Բրիտանիա, Սաուդյան Արաբիա և Ճապոնիա**: